

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a în lastrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 23 franci, pe 6 luni 6 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Orice inserate,

se platecu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și presto aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin asseunatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 63.

Sibiu, 8/20 Augustu 1879.

Anulu II.

Revista politica.

Sibiu, 19 Augustu st. n. 1879.

Diu'a de 18 Augustu este diu'a nasterii Maiestatii Sale imperatului Franciscu Iosifu I. Sunt 31 de ani de candu acésta di pentru tóte popórale monarhiei au ajunsu a fi o di de serbatóre, de órece 31 de ani au trecutú dejá dela suirea pe tronu a imperatului Franciscu Iosifu I. Cá si pâna acuma asia si ieri, diu'a aniversara a Maiestatii Sale imperatului a fostu serbatorita în modu solemn in monarhi'a intréga, inaltanduse spre ceriu dela nenumerate altare, fara deosebire de confessiune, rogaciuni ferbinti pentru deplin'a sanetate si indelungat'a viétia a Maiestatii Sale si a casei imperiale.

Considerandu situatiunea interna si esterna a monarhiei austro-ungare, precum si gravele si inportantele evenimente politice ce se urmara in dilele din urma la Vien'a, apoi a 49 aniversare a dilei in care s'au nascutu imperatulu Franciscu Iosifu I pare a deveni o di memorabila si istorica, atátu pentru persón'a Maiestatii Sale a imperatului, câtu si a intregi monarhii. Doue mari evenimente, acaroru consecintie voru avea o inriurintia decidetóre asupra sórtei si viitoriului monarhiei si a dinastiei austriace avura locu, asia dicendu, in ajunulu dilei de 18 Augustu. Acele doue mari evenimente sunt: denumirea noului ministeriu austriacu de coalitiune si demissionarea comitelui Andrassy dela inalt'a functiune a ministeriului de externe, ceea ce astadi se póte considera cá unu faptu aprópe implinitu, de si „Wiener Zeitung“ inca n'au publicatu decretulu imperialu prin care monarhulu va primi demissiona comitelui Andrassy si va denumi pe succesorile seu. Aceste doue mari evenimente, n'au numai insemnatatea unor simple schimbari de persóne, ci ele ne spunu, cá in monarhi'a austro-ungara din partea factoriloru competentu se prepara o schimbare radicala atátu pe terenulu politice interne, catu si pe acela alu politice externe. Cu ce resultatu? acésta ne o va aratá viitoriulu.

Pentru acuma trebuie se ne marginimu singuru si numai la constatarea si inregistrarea fapteloru si a schimbariloru dejá implinite si pre langa atragerea deosebitei atentiuni a intregi natiuni si a inteligentiei sale asupra acelor'a, pentru cá se meditedie cu tóta seriozitatea si maturitatea asupra noiei constelatiuni politice si asupra atitudinei ce trebuie si este datóre se ia natiunea romana fatia cu dens'a. Insistamu si consideramu acésta de o necesitate si datorintia imperativa, pentru cá evenimentele ce voru urmá, se nu ne afe nepreparati. Trebuie deci se fimu atenti, se veghiamu pentru cá se nu fimu surprinsi nici prin bine si nici prin reu. Evenimentele prin care trecemu sunt momentuóse, istorice si decisive, trebuie deci se ne clarificamu situatiunea nóstra politica atátu cá individualitate nationala fatia cu celelalte nationalitati, câtu si fatia cu noulu sisthemu ce este in ajunu de a se inaugura.

Situatiunea in fati'a careia ne aflamu este problematica, critica si chiar' periculósa cá si cea din 1866 dupa catastrofa dela Sadow'a. Trebuie deci se veghiamu di si nópte si lasandu la o parte ori ce recriminatiuni, ori ce pasiuni si veleitati lipsite de ori ce ratiune, se ne consultamu fratiesce si se discutamu in buna intelegere asupra celoru ce trebuie se facemu séu se nu facemu, pentru cá „uniti in cugete si simtiri“ se fimu tari, solidari si consecenti in realizarea decisiuniloru ce vomu aflá cu cale a le luá.

Inpresiunea ce a facutu denumirea noului cabinetu austriacu de coalitiune asupra deosebiteloru partide politice si asupra intregi poporatiuni a monarhiei, este fórté diferita. Slavii se bucura, sunt veseli si serbédia triumfulu aspiratiuniloru avute; elementulu germanu se prepara de lupta pe mórté si viétia in contra tendintieloru federalistice ale noului cabinetu, éra ungerii sunt fórté ingrijati si se temu, cá noulu cabinetu va fi ingropatoriulu

sisthemului actualu si prin urmare si alu hegemoniei loru. Este deci lucru prea firescu, cá atátu nemtii câtu si ungerii se declare resbelu din capulu locului noului cabinetu austriacu. Opiniunea generala ce s'au formatu indata dupa denumirea noului cabinetu este: cá acestu cabinetu este numai unu cabinetu provisoriu si de transitiune si cá adeveratulu si definitivulu cabinetu se va formá numai dupa intr'unirea noului Reichsrath si denumirea noului ministru de externe. Acésta este si parerea nóstra.

Déca comitele Andrassy prin demissionarea sa au voitu se esercitedie o pressiune in favorulu seu si alu dualismului asupra corónei si a contrariloru sei politici, apoi de astadata nu i-au succesu, pentru cá demissiona i-au fostu primita spre marea surprindere a sa si prin urmare comitele Andrassy combatutu si parassitu chiar' de compatriotii sei, se va retrace in viétia privata, pentru cá se meditedie asupra tristului adevéru cá: ori câtu de frumosu i-au stralucitu sórele in decursu de aprópe 13 ani ai carierei sale ministeriale, elu totusi au apusu. Cá tóte in lume asia si ministrii sunt trecétori; unulu pléca si altulu vine. N'ai ce i face, asia e sórtea omenésca si pamentésca!

3 OBSERVATIUNI CRITICE

asupra starei sociale si economice a romaniloru din Transilvania.

Partea antaiu.

Trecutul.

V.

Tragandu cineva pe cart'a Transilvaniei o linie sagitala dela nord-vestu spre sud-ost, séu calétorindu numai dela Clusiu si pâna la Brasiovu, va intalni unu numeru câtu se póte de frumosu de sate, edificate partea cea mai mare din pétra, si éra si coróna frumósa de cetati si de orasie, a caroru fisiognomie nici decum nu pórtá urme de sarcin'a séu miser'a locuitoriloru cari traiescu in ele. Intrandu caletoriulu prin acele sate, cetati si orasie se va potea convinge, cá nici unulu din ele nu este locuitu singuru numai de romani, ci cá partea cea mai mare a sateloru are o poporatiune amestecata de Romani si Sasi, cá cetatile sunt tóte, de si nu locuite numai de Sasi, inse fara exceptiune zidite de ei. Orasiele, afara din cele mai nóue, cari sunt parte romanesci, parte ungeresci, séu si amestecate, éra si sunt infintiate de Sasi.

Constatandu fapt'a acésta, se nasce intrebarea cum Romanii, in cursu de secolu, nu au potutu se-si infintiedie cetati si orasie, ci au remasu numai cu sate, séu celu multu cu nisce terguetie slabe?

In intrebarea acésta jace nodulu pe care trebuie se'lu deslegamu.

Consecinti'a cea mai naturala, ce resulta din condamnarea Romanului prin lege, cá sclavu legatu de glie, a fostu, cá elu nu potea se se emancipiedie din starea de lucratoriu de pamentu, séu de pacurariu alu turmeloru domnului seu. Lipsita de ori ce dreptu, despoiutu fiindu de orice libertate, elu éra eschisu dela ori ce activitate, ce o ar fi potutu desvoltá pe campulu de auru alu manufacturiei séu alu industriei. Romanulu a fostu condamnatu prin legile tieriei, ce pórtá numele de Tripartitulu lui Verbóczy, de Aprobate si Compilate, a'si sacrificá, in cursu de secolu, tóta forti'a sa de a produce pentru inpilatorii sei si a consumá numai atáta, câtu aflá de bine a-i acordá gratia séu bunulu placu alu domniloru sei.

Firesce cá starea acésta umilita a Romanului nu potea se fia de câtu bine-venita, pentru emigratii flandresi. De aceea ii si vedemu cá, departe de a contribui ceva din partea lor spre inbunetatiunea sórtei Romanului, din contra sunt totu-deun'a gat'a si cei d'antaiu, candu este vorba de a luá mesuri si mai asupritóre in contra lui. Se ne aducemu numai a-minte de faimós'a aliantia a celoru trei natiuni, ce o inchieara pentru realizarea fiorosului

scopu de a stirpi natiunea romana de pe fati'a pamentului transilvanu.

Colonistii flandresi, dupa asiedierea loru pe pamentulu romanescu, nu sunt nici decum in dubiu cá starea lor, fatia cu majoritatea poporatiunei, care e romana, este o stare nesigura si prin urmare critica. Temenduse deci, cá la unu casu de rescóla a Romanului se nu cadia victima, colonistulu flandresu este avisatu din capulu locului a meditá asupra mesurorulu si a midilóceloru, ce trebuie se le ia in contra Romanului, pentru cá se'lu face cu totulu nepericulosu esistentiei sale, odata pentru totudeauna. Egoismulu inascutu si instinctulu seu de conservare i dictédia acele midilóce pe câtu de puternice, pe atátu si de redutabile in ajungerea scopului seu. Fara de a fi studiatu principiile de economie politica si viétia sociala dela nisce profesori cá Adam Smith, J. Stuart Mill séu Carey, ale caroru invetiaturi si consilie sunt si voru fi inca multu timpu sorgintea fericeiei si a libertatiei in Angli'a si Americ'a, ei afla acele midilóce eficace in industri'a si manufactur'a lor. Ei sunt convinsi, cá numai asia voru potea esistá si prosperá in desvoltarea lor, déca pe Romanu ilu voru constringe a fi consumentulu producteloru, industriei si manufacturiei lor. Acestu scopu inse ei si'lu potu ajunge numai atuncea, candu voru rapi Romanului ori ce midilóce si ocaziune de a potea concurá cu ei. Ce facu ei dara? Mai antaiu introducu castele si corporatiunile profesionistice si industriale, dela cari, in puterea privilegieloru cu care sunt inzestrate, Romanulu este exclusu dela ori ce professiune séu altu ramu alu industriei. Totu in puterea privilegieloru, Romanulu este exclusu atátu dela representatiune, câtu si dela posturile magistraturei municipale. Romanulu nu are votu consultativu séu decisivu, nici in legislatur'a, nici in administratiunea, atátu a comuneloru cetatienesci, câtu si a celoru rurale.

Mai departe vedemu pe óspetii nostri din Flandri'a studiandu atátu articolele necesare câtu si gustulu Romanului, pentru cá se póta produce aceea ce i trebuie neaperatu Romanului si asia precum i place lui.

Acestea sunt pe scurtu mesurile de esplotare luate in contra Romanului, a caroru urmare neaperatu trebuie se fia nimicirea Romanului cá elementu politicu si sociale in patri'a sa.

Astfelu vedemu pe sermanulu Romanu aducédu, in cursu de secolu, productele sale crude, la tergurile sasesci, unde este espusu cu totulu arbitriului cumperatoriloru sei. Elu isi vinde productele sale crude, pentru cá apoi se le rescumpere éra si cu pretiuri scumpe transformate in cojocu, in pelarie, in sandele séu caltiuni, in sierpariu si in alte asemenea, ce i sunt necesare, pe care elu inse nu si le póte produce fiindu-i acésta abdisu si opritu prin lege si prin spiritulu separatistu si esclusivu ce domnesce in corporatiunile privilegiate. Elu dara este nevoitu a le cumperá dela strainu cu ori ce pretiu.

In modulu acesta ne potemu esplicá prea usioru, pentru ce Romanulu nu a potutu inaintá atát'a timpu, in strarea sa materiala. Cum ar fi potutu inaintá si inbunetati starea lui, candu a fostu condamnatu a fi, in cursu de secolu, victim'a pacienta a clacei si a dijmei pe de o parte, éra pe de alta parte a industriei si a manufacturiei straine?

Totu asia ne potemu esplicá si inpregiurarea, pentru ce Romanii nu au fostu in stare a-si creá terguri si cetati. Esplotatu materialmente in tóte modurile possibile, elu pe nesciute contribue cu sudórea fetiei si cu lucrulu maniloru sale la radicare si infflorirea industriei si a manufacturiei din cetati.

Din cele dise pâna acuma, ne amu potutu convinge despre ce amu disu la inceputu, despre corpulu natiunei nóstre. Ne amu potutu convinge, cá i-au lipsitu atmosfer'a si conditiunile de viétia, pentru de a potea inaintá in desvoltarea sa economica si sociala.

(Va urmá.)

Transilvania.

— Sibiu. (Aniversari'a născerei fericite a Maiestății Sale imperatului, regelui și totuodată marelui principe alu Transilvaniei Franciscu Iosifu I) care cade pe dio'a de 6/18 Aug., adică a Schimbareii la față după ritul orientat, s'a serbatu și astădata aici cu solemnitate precum abia se mai pōte aia pe teritoriulu Transilvaniei. Duminea în dio'a din 17 pe la 5 ore d. a. corpulu ddloru ofiari delă diversele trupe diu garnisōn'a de aici, adunati la localulu garnisōnei de datu la semnu, atrase pe multime de locuitori civili afara în dumbrava (jungen Wald). Acolo, după ce se împartira premiile la cei cari au nămeritu mai bine, escelenti'a sa domnulu generalu locotenentu maresialu de campu Bauer, comandantele militariu alu trupeloru din Transilvania, tinu corpulu de ofiari unu discursu în adevēru ostasiescu, scurtu înse cu atātu mai simburōsu, care fu primitu cu vivate entusiastice pentru supremulu beliduce alu întregēi armate și suveranu alu imperiului. În data apoi d. primu locotenente Neugeboren, cā bunu piro-technicu ce este, produse o artificie brilantă de foc, care se închiaie cu o figura minunată de flacari bengalice, din care stralucea numele Maiestății Sale. În aceeași sēra baterea de retragere cu musica (Zapfenstreich) tienu până la 10 ore.

Luni demanēti'a în 18 capell'a regimentulu Nr. 31 (Mecklenburg-Strelitz) anuntia locuitorilor prin escelent'a executare a unoru marsiuri esirea trupeloru la campulu de exercitiu de înainte ca-sarmei celei mari (noue), unde dn. Lukacsik parochulu militariu celebrā liturgi'a de campania, ēra comand'a preste numerōsele trupe de tōte armele o avu în acea di dn. general-maioru Kocy de Muntele-Cenis.

Dela 8 ore înainte se facu servitiu dumne-diescu cu rogaciuni pentru monarchu și august'a sa casa, în bisericile tuturor confessiuniloru, începēdu-se la 8 ore în biseric'a cea mare augustana, după aceea la mitropolia, în bisericile suburbane greco-catholica și greco-resaritenă orthodoxe, ēra la 10 ore în biseric'a parochiala rom.-catholica, unde convenira tōte auctoritatile civile în parada cum și poporu numerosu.

În onōrea aceleiasi dile gloriōse, Esclenti'a sa domnulu arhiepiscopu și mitropolitu Mironu Romanulu dede una mēsa pentru 75 de persōne stralucita asia, precum în Sibiu se pōte avē numai în resiedinti'a mitropolitana. Acī, începēdu delă cei patru ddni generali, cu coloneli, locot.-coloneli și maiori, dn. comite supremu (prefectu) Wächter cu tōte auctoritatiloru civili, ēra reprezentate și diversele confessiuni prin parochii lorū, scōlele secundarie și facultatea de drepturi prin directori și prin alti honoratori. Toastulu ridicatu în sanetatea și pentru îndelung'a și gloriōs'a domnia a Maiestății Sale etc., de cātra Esc. sa domnulu arhiepiscopu fu primitu cu vivate întreite în tōte trei limbile patriei. În timpul mesei music'a militaria execută o programa de optu piese din cele mai placute. În acea di fălfaiau mai multe flamure mari tricolori ungueresci, cea mare imperiale, doue sasesci (rosiu albastru) și cea transilvana (albastru-galbinu-rosiu). Pe la 2 ore înse urma o plōia torentială, însoțita de tunete asurditōrie. Ea va prinde fōrte bine la papusioiu, la vii și economiloru, cari și se apuca de aratu pentru semenaturi de tōmna.

Alte patru mese s'au mai datu de cātra ddni ofiari de diverse arme în localele delă Neurhrer, Habermann, Imperatulu romanu și gradin'a Spanek.

În Sibiu existe de multi ani o casina mare și comuna pentru tōte clasele mai alese din tōte nationalitatile. Membrii acelei casine detersa cu acesta ocaziune unu halu stralucitu în frumosu decorat'a sala din asia numit'a gradina Hermann.

Correspondentia particularie ale „Observatoriului“.

— Clusiu 15 Augustu. (Ēra și ēra terrorisare siovinistica.) „Magyar Polgār“ din Clusiu consacredia în Nrulu 183 de datulu 10 Augustu unu articulu de fondu de 6 colōne cursulu supletoricu deschisu aici pentru învetiarea limbei magiare, carele desbracatu de fanfaronadele și illuziunile sale nu e alt'a, decât o noua editiune a usitateloru atacuri brutale în contra inteligentiei romane locuitorē în Clusiu. Partea acēsta a amintitulu articulu merita deosebit'a atentiune a on. publicu din cauza, cā ne dā pōte de a mii'ora ocaziune a ne convinge, cā este necesitate suprema de a „ne uni în cugetu și simtiri“, de a pune cu micu cumare umeru la umeru spre a ne salvā onōrea și esistentia nōstră.

„M. polgār“, după ce își vērșă încă odată veninulu celu negru asupra „capiloru bisericeii romane, cari spingescu reactiunea“ și asupra „episcopulu augsb. helvt. Teutsh, carele a aruncatu tōta auctoritatea sa ecle-

siastica în cumpena spre a paralizā dispositiunile culturale-politice ale ministeriului, prin circulariulu seu de datulu 12 Iuniu a. c. tiesutu cu rara astutia laconica; și după ce dā multiamita ceriulu, cā tendintiele acestea ale agitatoriloru nationalisti si-au datu de omu în acei gregari de rendu în crescerea patriotica a poporulu, cari pretiuescu mai pe susu indigetariile date de spiritulu tempulu și progressulu spirituale alu poporulu, decât cercularele fulminante ale ruginiteloru (czópfos) capete bisericesci, caritindu a'si asigurā potestatea lorū singuru și numai prin nesciinti'a și orbi'a poporulu,“ constata, cā în urm'a acēsteia s'au prezentatu la cursulu supletoricu:

din comitatulu	Albei infer.	sasi	romani
„	Bistriti'a-Nasaudu	29	30
„	Brasiovulu	—	59
„	Cinculu	—	4
„	Fagarasiulu	—	1
„	Hunedōrei	—	9
„	Ternaveloru	11	7
„	Clusiu	7	53
„	Muresiu-Turd'a	—	2
„	Satmarelu	—	5
„	Sibiulu	6	32
„	Selagiulu	—	33
„	Solnocu Dobocei	1	55
„	Turd'a-Ariesiu	—	22
	asiadara	55	280

între cari 55 de confes. augsb. helvet., 48 romani orientali neuniti, 242 romani orientali uniti.

„Cifrele acēstea — dice „M. P.“ — voru convinge pe fiacare cititoru cā a suferitu naufragiu scopulu agitatoriloru nationalistici în vestmentu de suverani eclesiastici, de a paralizā cu politica lorū de mātia blanda (huzalkodó) intentiunile cele sincere și nobile ale ministeriulu de instructiune publica; ce nu tindu nici pe de parte la periclitarea nationalitatiloru, ci la salutea și binele acestor'a.“

După acēstea „M. P.“ mai constata, cā toti invetiatorii, cari nu au venit numai de dragulu diurneloru la Clusiu s'au calificatu supt timpulu pretercēri lorū aici pe deplin*) spre a începe numai decâtu instruirea în limb'a magiara prin scōlele lorū; apoi apuca pe inteligenti'a romana din Clusiu între colți și dice:

„E adevēratu cā unii dintre agitatorii nationalisti romani, cari locuescu aici, au stricatu multu opere; aceia cari în locu de a se sili se ajute cu bunavointia de consangeni pe saracii invetiatori, au crediutu cā e mai demnu de ei de a fi parasitii aceluia (elōdni) de a'i intaritā (bujtogatni), de a scrie în numele lorū articoli și de a-i induplecā la subscrierea de petitiuni monstruōse, produse ale spurcatei lorū ure nationale, nerespectandu intentiunea nobile a natiunei magiare, a legēi, a tierii, a Maiestății regēsi, a ministrulu, care (intentiune) fatia de politic'a lorū (a agitatoriloru) ruinatōre, necapace de libertate și condamnātōre la eterna nesciintiă promovēdia interesele cetatieniloru de nationalitate nemagiara, îi conduce pe acēstia la perfect'a libertate personala, la egalitatea de dreptu și la potinti'a de a se folosi de drepturile lorū și a împlini datorintiele de cetatieni ai statulu.“

„Articolulu acusatōriu alu „Observatoriulu“, care circuleđia tocmai acuma prin diarele patriei, nu a esitu din cerculu ascultatoriloru cursulu supletoricu, ci din condeilu unuia dintre agitatorii romani din Clusiu, cari (agitatori) înbuibanduse în manōsele beneficii ale statulu magiaru, sunt destululu de incontinenti de a atitiā la fia-care pasiu foculu urei nationale în contra paciintei întielegēri între civii statulu de diferite limbe, și astēpta cu sete, aruncandu'si privirea dincolo de Carpati, pe Messi'a lorū celu cu cnu't'a, pe ursulu delă nordu. Aceia merita întru adevēru de a fi deposedati din patri'a nōstră și pusi sub scutul aripiloru aceluia (i. e. ale ursulu delă nordu?).“

Cunoscēdu on. publicu din foile nōstre atitudinea bravei nōstre inteligentie romane din Clusiu fatia de „robii domnulu“ adunati la cursulu supletoricu din Clusiu, nu voi perde tempulu spre a reflectā la acea fraseologia bombastica și fara nici-unu mēdiu a lui „M. P.“ Alios nos vidimus ventos, alios prospeximus animis procillas; scimu bine cā de cate ori s'a încercatu brōc'a se se unfe cātu boulu, totudeauna ea a crepatu. Constatu numai atātu, cā spinele scorpionulu e îndreptatu de astadatu cu destinsa consideratiune în contra unuia dintre fratii nostri de aici, în contra aceluia despre carele dicea încă înainte de acēsta cu vreo 5 ani foile magiare de aici, cā voru reci cuibulu turturiceii cu sotiulu ei (a gerle meg a tārșa)

Pe cātu cunoscu eu pe respectivulu domnu, potu asigurā pe domni siovinisti clusieni, cā asupra densulu terorismulu nu prinde pelitia.

De ar reci și rissipi de diece ori fort'i'a brutala cuibulu turturiceii, ea de diece ori va glasui mai puternicu poporulu pentru care bate nēncetatu ānim'a sa ferbinte. Acēsti siovinisti se nu mai pērda timpulu cu experimentari de acēstea; ci se mērga în Kismesterutza (strad'a miculu maestru), unde în primavēr'a trecuta reusira atātu de minunatu cu esperimentulu lorū, de unde se pare cā si-a trasu și de astadatu informatiunile lorū.

Nu mai un'a dintre incriminariile lui „M. P.“ nu o potu trece cu tacerea, nu spre legitimare înainte acelor'a cari nu au urechi de auditu, ci numai spre orientarea publiculu nostru. Dice adēca „M. P.“ cā noi Romanii, si anume inteligenti'a romana e aceea, care presēra sementi'a urei nationale între popōrale patriei. Frase gōle audite de mii de ori din gur'a siovinistiloru denuntianti, fara de a le fi vediatu vreodata documentate prin unu singurelu faptu. Eu me voiu margini cu privire la acēsta, la simpl'a enarare a unei intempleri, ce o

*) ?? Red.

cetiiu mai dilele trecute în „Kelet“ și carea e urmātōrea:

După 15 ani se vediu cā a sossitu tempulu de a denumi și unu functionariu romanu la tabl'a regēscă din M.-Osiorhelu. Alegerea cadiu asupra d-lui Andreiu Francu, jude la tribunalulu reg. din Clusiu, unu jude a carui harnicie și conduita se aduce de nenumarate ori de modelu din partea mai marilor sei. Presentanduse nou denumitulu cā jude supletu la presidiulu tablei, spre depunerea juramentulu, facu visit'a sa oficiōsa și la vicepresiedintele tablei.

Aici fu întrebatu la momentu daca scie densulu, cā tabl'a regēscă (curtea de apellu, curtea de a dou'a instantia) din M.-Osiorhelu e magiara? La respunsulu noului jude cā dā elu scie acēsta, fu mai departe întrebatu: de scie densulu cā la tabl'a regēscă magiara se pōte depune juramentulu numai în costumu magiaru? La care nou denumitulu jude respunde, cā nu i este cunoscuta nice o lege, nice o ordonatiune, de coprinsulu acēsta, dar' tocma de ar esiste vre-o ordonantia de acelu întielesu, i este timpulu prea scurtu spre a satisface aceleia, de orece siedinti'a publica în care va avea se depuna juramentulu, are se fia deschisa preste câteva minute.

Deschidēnduse siedinti'a, vicepresiedintele pune totu acelea întrebări presiedinteli tablei, carele înse respunde, cā nu esiste nice o lege, nice o ordonantia în privinti'a costumulu functionariloru delă tabla, dara esiste usulu cā acēstia se se presentēdie ori unde și oricāndu în costumu europēnu; prin urmare nu pōte satisface aceleia dorintea a vicepresiedinteli de a suspinde siedinti'a publica și de a nu primi juramentulu d-lui A. Francu. La acēstea vicepresiedintele parassi siedinti'a publica, ēr' d-lu Francu depuse juramentulu și fara de kalpak și atilla. Ce norocu cā presiedintele magiarei table regēscă din M.-Osiorhelu aflā alta modalitate spre deslegarea cestiune de costumu, decâtu cum aflase principele Vogorides-Aleco pasi'a candu a intratu în Rumeli'a orientala! Aici certā ēra între „Fez“ și „Kalpak“ și ambele s'au potutu delaturā intrāndu principele cu capulu golu în cetate — — —

Ēta sementi'a urei nationale, ēta cum se sēmēna și ēta consecintiele ei! Asia tienu și eu, cā e timpulu supremu de a ne cugetā altfelu asupra coesistentiei nōstre — dara nu imitāndu atitudinea lupulu, carui mielulu i turbura ap'a de beutu.

Altecum va cresce totu mai mare abisulu dintre noi și cā mane va trebui numai se sufe un'a ursulu celu nordicu infricosiatu spre a ne îngropā pe toti în gurgilele de unde nu mai e scapare.

T. Codreanu.

Raportulu comitetulu Asociatiunei transilvane despre lucrările sale în anulu administrativu 1878-9.

(Urmare.)

Sulevāndu-se în alta siedinti'a a comitetulu totu ide'a despre arangiarea unei espositiuni nationali în Sibiu, la timpulu candu adunarea generala s'ar tienē aici: s'a numitu o comisiune de cinci în persōnele dloru: G. Baritiu, E. Macellariu, D. Comsia, E. Brote și N. Petra-Petrescu, spre a se ocupā cu acēsta cestiune, și a presentā comitetulu unu planu pentru realisarea espositiunei.

Membrii acestorū doue comisiuni, ai celei pentru scōl'a de sculptura, și ai celei pentru espositiune, nu si-au terminatu încă lucrările pana la încheierea acestui anu administrativu. Nu incape înse îndoiēla cā acēste lucrari se voru presentā cu începutulu și în decursulu anulu admistrativu viitoriu.

C. Încă la adunarea generala din anulu trecutū anuaciaseram cā au intratu la concursu pentru premiare, doue operate:

1. Higien'a populara, și 2. Manualu de economia.

Comitetulu a transpusu acēste lucrari la sectiunea sciintieloru naturali. Care în un'a din siedintiele sale, a numitu cātu o comisiune pentru esaminarea acelorū operate. Si anume pentru esaminarea manuscriptulu „Higien'a populara“ cu motto: „Uniculu progressu adevēratu puternicu nu depinde delă avuti'a naturei ci delă energi'a omulu“ (Buckle, Hystory of civil.), s'a numitu o comisiune de trei în persōnele dloru: Dr. P. Vasiciu, Dr. N. Stoia, și Dr. A. P. Alexi. Er' pentru esaminarea manuscriptulu „Manualu de economia“ purtāndu motto: „Omnium rerum ex quibus aliquid aquiritus nihil est agricultura melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius“ (Cicero offic. I c. 42), s'a alesu o comisiune de trei în persōnele dloru D. Comsia, A. Trombitasiu, și Eug. Brote.

Acēsta comisiuni nu si-au terminatu lucrarea, cāci din partea sectiunei nu s'a facutu în privinti'a acēstia nici-o insciintiare comitetulu centralu. Ele înse, nu ne îndoiimu, voru starui a îndeplini misiunea cu care sunt insarcinate.

Afara de acēste lucrari puse la premiu a mai intratu acum de curendu la comitetu unu manuscriptu intitulatu „Istori'a Daciei“ de Vasiliu Popescu, parochu în Juculu de Josu, numai pentru revisiune și dare de opiniune în meritulu istoricu alu lucrarei. Opulu nu e completu; totusi comitetulu a aflatu de bine a-lu transpune, precum l-a și transpusu sectiunei istorice, spre a-lu esaminā și a-si dā opiniunea asupra acelei lucrari.

Precum am disu, manuscriptulu din cestiune a intratu numai acum de curendu la comitetu, și abia de vre-o cateva septemani încōde s'a datu în esaminare la sectiunea istorica; prin urmare este evidentu, cā din lips'a timpului fisicu, acea sectiune n'a potutu încă se vīna si se presentē comitetulu raportulu seu.

D. Se vedemu acumu starea processelorū, și propriamente nu atatu processe în sensulu strictu alu cuventulu, catu mai virtosu stadiulu în care se afla multe legate ce s'au facutu prin testamente în favōrea Asociatiunei nōstre.

Asia:

1. Mihaiu Ivascu parochu in Nicula a lasatu prin testamentu Asociatiunei năstre 100 fl. in actiune de ale bancei „Transilvani'a“ din Sibiu. Comitetul indata ce a fostu insciintiatu despre acēsta de catra notariulu publicu din Gherl'a, a datu plenipotentia dlui Augustinu Munteanu advocatu, cā se represente Asociatiunea la pertractarea ce erā pusa pe 15 Maiu a. c.

Dlu Munteanu a indeplinitu cu multu zelu procur'a ce i s'a datu, si la doue dile dupa pertractare a si inaintatu comitetului legatulu de 100 fl. in actiune de banca „Trannia“, anuciandu cā nu cere nici-o recompensa pentru osteneal'a sa.

2. Ioanu Maioru a lasatu prin testamentu unu legatu de 2000 fl., care in urm'a pertractarei lasamentului, dupa actele ce ni s'a inaintatu de catra dlu advocatu Patriacu Barbu, este inaintatu de catra dlu pe casele repositului din Reghinu, cari facu parte din mass'a ereditaria remasa dupa densulu.

Domn'a veduv'a barones'a Elen'a Popu cā mama si tutora a eredelu a baronesalu b. Aurelu Popu, a cerutu comitetului se incuviintieze vinderea din mana libera a aceluor case.

Comitetulu, in urm'a opiniunei ce a cerutu dela mai susu numitulu este advocatu allu Asociatiunei, viendiendu cā legatulu dnu pe deplinu asiguratu, a incuviintiatu vinderea caseluor de sub cestiune, sub espress'a cautela; cā indata dupa vinderea lor, sum'a de 2000 fl. se se inainteze la cass'a Asociatiunei.

3. Dlu adv. M. Nicola din Alb'a-Julia ne anucia, cā tribunalulu de acolo n'a datu locu cererei lui Juonu si Nicolae Jancu din Vidra, cari au intentatu processu pentru anularea testamentului lui Avramu Jancu, prin care acesta lasa unu legatu in favōrea Asociatiunei năstre de 10²/₃ cuxe din baia.

Remane inose calea de apelu deschisa.

4. In caus'a legatului de 200 fl. pentru Asociatiune si de 200 fl. pentru Academi'a romana de drepturi dela repaosatulu Mateiu Kiss fostu canonicu in Lugosiu, pertractarea este terminata, si dreptulu Asociatiunii si Academiei la respectivele legate este recunoscutu. Dlu adv. dr. Joanu Maioru, cā reprezentantele nostru in acēsta cauza, ne-a inaintatu pana acum 30 fl. pentru fondulu Asociatiunei, si 130 fl. pentru fondulu Academiei. Comitetul l-a invitat se indilōcească si incassarea restului da 170 fl. pentru Asociatiune si 70 fl. pentru Academia.

5. Asemenea e terminata pertractarea massei ereditaria dupa Joana Titie, care prin testamentu seu a legatu Asociatiunei o casa, cu servitutea cā veduv'a se locuiesca in acea casa pana la mōrte, apoi a mai legatu Asociatiunei mai multe carti ce le avea repositulu, precum si unu creditu (inprimutu) de la unulu Teodoru Russu in sum'a de 95 fl.

Dlu Gavrilu Manu, advocatulu nostru in acēsta cauza, are numai de a incassā acelu creditu. In catu pentru casa, la argumentele ce dnu advocatu a aretat comitetului, cā acea casa se ruinează cu totulu, si cā veduv'a inca se invoiesce a se vinde, si pretiulu vinderei se se inpartia in doue parti egali intre veduva si Asociatiune: comitetulu a incuviintiatu vinderea. Acēsta pana acum nu s'a realizatu. Cartile inse a fostu transpuse la comitetu chiar' in dilele aceste.

6. Tribunalulu din M.-Osiorheiu insciintiatu-ne cā An'a Fogarasi, veduva dupa Joanu Bardosiu repositandu in Ianuaru a. c. a lasatu unu testamentu cu datulu 9 Iuniu 1877, prin care a facutu unu legatu in favōrea Asociatiunei năstre: comitetulu indata a plenipotentiatu pe dlu Simeonu Calutiadvocatu in M.-Osiorheiu, cā se represente interessulu Asociatiunei in acēsta cauza.

Pana astadi inse nu ve potemu anuciā nici-unu rezultatu.

7. Reposatulu Georgiu Sebisianu din Alb'a-Julia, inca a facutu unu legatu in favōrea fondului Academiei romane de drepturi. In acēsta cauza, din partea comitetului s'a scrisu dlui adv. Mateiu Nicola in Alb'a-Julia. Nici in acēsta cauza nu ni s'a anuciā pana astadi nici unu rezultatu.

8. Mai este legatulu repositului Dionisiu Telechi, prin care dispune cā o casa a sa din Abrudu sub Nr. 52, dupa mōrte sa o lasa, carei-a din Abrudu locutia se se vindia, si pretiulu se se puna sub administratiunea Asociatiunei pentru ajutorarea seu stipendiarea tinerimeii romane scolare.

Acēsta cauza inca, nu este definitivu terminata.

9. Unu altu legatu ar' fi dela Joanu Kontz din Ghirocutu, prin care lasa 1/2 din casele sale Asociatiunei. Dupa informatiunile ce amu luatulu dela dlu advocatu Georgiu Filipu, veduv'a repositului face pretensiuni asupra acēstui legatu de o parte, er' de alta acele case sunt ingreunate cu multe datorii ipotecari. Prin urmare ne-amu incurcā uumai in processu, alu carui rezultatu, dupa tōte probabilitatile, n'ar potē fi favorabilu pentru Asociatiune.

Asia comitetulu n'a staruitu a se interessā de acelu legatu atatu de incurcātu si dubiosu.

Acēstea aveamu a le aduce la cunoscentia onorabilei adunarei despre starea processeluor.

V.

Inainte de a trece la altu punctu si celu din urma din acēstu raportu, comitetulu crede de a sa datorintia a inpartesi onorabilei adunari generali, unu factu de valōre pentru instructiunea, deprinderea si cultivarea tinerimeii năstre in diversele ramuri ale meserieloru.

Societatea „Transilvani'a“ vrendu a-si largi cerculu seu de activitate, in un'a din siedintile din anulu trecut, a decisu in generalu, cā cu midilōce de spre cari dispune, se vina in ajutorulu tineriloru romani cari se aplica la meserii.

In specialu, si adeca in ceea ce se rapōrta la comitetulu nostru, societatea „Transilvani'a“ a pusu la dispositiunea acēstui comitetu, 400 fl. anuali pentru optu tineri, specificandu si meseriele la cari tinerii se se aplica, si anume: rotaria, dulgheria (carpentaria-

zimmermann), feraria, cococaria, mesaria (templaria), cismaria grōsa, pelararia, si coredelaria seu sielaria.

Comitetulu, dupa corespondentiele ce a avutu cu societatea mai susu memorata, a si deschisu concursu pentru optu tineri, fixandu ajutorulu, dupa inpregiurarele năstre de aici, la 25 fl anuali pentru unulu fiacarele aceste ajutorulu s'a si datu pentru anulu trecut. Prin urmare ne mai remaneau disponibili 200 fl. pentru alti optu tineri. Pentru acēstia, in intielegere cu societatea „Transilvani'a“ inca s'a deschisu concursu. Acēstora inse se va potē dá ajutorulu numai de la Septembra a. c. cā de la inceputulu anului viitoru administrativu inainte, fiindu cā terminulu de concursu espira numai cu 31 Iuliu a. c. de o parte, er' de alta, societatea „Transilvani'a“ ne cere, cā in catu ar' fi posibilu, pentru inlesnirea comptabilitatii sale plat'a la tineri se se faca, pentru toti, la aceeasi epoca.

Cei optu tineri, caroru s'a datu ajutorulu de 25 fl. in anulu administrativu ce espira acum, sunt: 1. Ioan Siordanu din Sacelu, templariu. 2. Joan Comanu Stefanutia din Resinari, rotariu. 3. Georgiu Imbarasiu din Sibiu, papucariu. 4. Arghiru Popu Bianu din Blasiu, faurariu. 5. Lazaru Talmacianu din Sibiu, papucariu. 6. Nicolau Comsia din Racovitia, mesariu. 7. Aureliu Popu din Sucegu, rotariu si 8. Georgiu Potra din B. Huniad, cismariu.

La concursulu ce s'a deschisu cu terminulu pana la 31 Iuliu a. c., pentru alti optu tineri, a intratu pana acum 20 petitiuni.

In urm'a celoru dise la acēstu locu, insemnamu cā, multiamita societatii „Transilvani'a“, din beneficiulu si cu ajutorulu ei, potemu cresce 16 tineri romani in diversele ramuri ale meserieloru.

(Vn urmā.)

Romania.

Recolt'a porumbului compromissa.

D. Ministrulu de interne a datu urmatoriulu ordinu cerculariu cātra toti prefectii de judetie de dincōce de Milcovu:

D-le prefectu!

Din mai multe parti ale tieriei primescu informatiuni fōrte puçinu multiumitōre asupra starii in care jace recolt'a acēstui anu, bantuita, din nefericire, de o seceta atātu de pagubitōre pentru noi.

Recolt'a porumbului a-sume este, in mare parte a Romaniei de dincōce de Milcovu, cu deseversire compromissa, si d-vōstra cunōsceti, d-le prefectu, locul ce tiene cerealulu acēsta in economi'a tieranului.

O inprejurare atātu de neasteptata pōte aduce urmari fōrte triste; de aceia trebuie se ne ingrijimu cu totii, spre a nimici din vreme miseria ce amenintia o parte a poporatiunii năstre agricole.

Credu cā nu este nevoie se insistu mai multu. D-vōstra intielegeti tōta gravitatea situatiunii in care pōte cadea tieranulu, si cu densulu interesele cele mai vitale ale Statului, dēca autoritatea, indatorata a fi totu-deauna prevedietōre, nu se va grabi se intindia o mana de ajutoru celoru lovitii de secet'a acēstui anu.

Ve veti pune dēra immediatu la lucru si, in modulu celu mai exactu si celu mai conscientiosu, ne veti inaintā informatiuni statistice despre comunele a caroru recolta a fostu bantuita de usciune, si in care tieranii aru fi prin urmare espusi se remana de ērna in prēda unui traiu fāra provisiuni.

Indata dupa primirea acēstoru date statistice amenuntite, autoritatea centrala, inpreuna cu consiliile judetiene, va avisā la midilōcele cele mai energice, spre a preveni trist'a stare de lucruri ce ar potē se resulte din lips'a mesuriloru luate la timpu.

Me incredu energiei ce ve caracteriza, solitudinii si devotamentului ce purtati pentru parintēasca sustinere si inbunatire a sōrtei poporulu nostru agricolu.

Asteptu dēra, cu inpatientia, intielēpt'a si conscientiōsa d-vōste lucrare.

Primiti, d-le prefectu, incredintiarea consideratiunei mele.

p. ministru, Pencovici.

1879. Iuliu 25.

Sciri economice.

Cetimu in „Romani'a libera“ urmatōrele:

— Mai intrēga recolta a nord-vestului Europei a suferitu si suferē in acēstu momentu de unu elementu, care la timpulu seu si in cantitate suficienta pōte aduce celu mai mare folosu, acēsta se numesce plōie; cā-ci de o luna si mai bine elegantulu visitoru alu bulevardului Parisului, nu a vediatu di fara plōie, chiar' indiferentulu englesu alu Londrei si-a perditu rabdarea si „Nord British agriculturalist“ esclama cu mirare: „avemu, o vara fara sōre si fara caldura“. Dēca orasielē au inceputu se murmure contra dieului ploiloru, apoi campurile ilu blastema, cā-ci mai tōte cerealele au fostu surprinse in timpulu coacerii lor. Se sperā pana acum catva timpu, cā vremea se va indreptā si cā dēca anulu nu va fi bunu, apoi nu va fi nici reu, dara statiunile meteorologice dau buletinuri cari arata, cā ploile departe de a

incetā devinu din ce in ce mai generale, ele se intindu si spre orientulu si sudulu Europei.

Cerealele nordului Francei sunt mai perdate si acēsta parte, care in privinti'a agriculturēi nu dā de catu cereale si in intinsele sale nutresce si ingrasia vitele, va avea in privinti'a celoru d'anteiu unu anu reu; ēra fenurile cu tōta bogati'a vegetatiunei, contienu prea multa apa si nu se potu uscā la timpu, ceea ce face cā vitele nu se voru potea bine ingrasia. Vitiele centrului si sudului Francei au inceputu a suferi de oidium. Angli'a de si nu sperā multu dela agricultur'a sa, inse puçinele sale cereale, sunt in o stare de planus. Erburile parasiste au profitatu mai multu de aceste plōi de catu cerealele si imposibilitatea a le starpi la timpu le a facutu se se inmultiesca. In Londr'a si la Liverpool cursurile graneloru au inceputu se ridice, comande mari se facu in tōte partile, astfelu de unde in prim'a septemana a lui Julie se facuse comande pentru 408,900 hecto-litre in septemana urmatōre se comandara 640,000. Diferenti'a este elocant si e destulu numai se spunemu, cā de atunci comandele cresce mereu.

Germani'a nu sta multu mai bine, plōi dese au intreruptu cosirea fenului si recolt'a sa de secara este stricata. Intrēga recolta a Pomeraniei este perduta. In Saal, Cassel Holstein aprōpe acelasi lucru. La Danzig temerile n'au incetatu, cu tōte cā din candu in candu ploile s'au mai opritu.

In Belgi'a cerealele au suferitu si aci din caus'a timpului si cursulu graneloru se ridica.

Oland'a din aceleasi cause suferē aceleasi consecintie si strangerea fenurilor, atatu de inportanta in acēsta tiēra, se face cu mare greutate.

Itali'a de si a avutu si ea numerōse plōi, cu tōte acēstea in timpulu din urma incetandu, lasa se sperē cā va fi unu anu mijlociu.

In Spani'a, cu tōte numerōsele plōi, granele sale au suferitu puçinu cā-ci pamentului seu uscatu de sōrele celu ardiatoru, i trebuie multa apa pana se se sature. Anulu nu e de catu bunu. Algeri'a a suferitu surprinsa de plōi in timpulu treeratului, care de atunci nu i lasa de catu rari dile frumōse. Marea intre Marsilia si Algeria, dupa informatiunile din urma este brasdata de numerōse furtuni.

Egiptulu singurulu se pōte laudā in acēstu anu; granele sale potu face concurentia celoru russesti, adica: anulu este fōrte bunu.

Austri'a a suferitu pana mai dilele trecute de o cauza contrarie: seceta. Cerealele sale au fostu lipsite de umiditate in timpulu formarei lor si spicele sunt in mare parte seci, vinurile inasa sunt bune. Ungari'a a suferitu mai puçinu.

Despre Russi'a nu se scie inca siguru, cu tōte acēstea se afirma, cā spre sudu si spre Caucasu si mai cu sēma in provinciile Pultava, Tifis si Ecaterinoslav, recoltele sunt aprōpe perdate. Cu alte cuvinte, anulu acēsta nici in asta parte nu este fōrte bunu.

Americ'a, de unde se aduce cea mai mare parte din granele ce se consuma in occidentulu Europei, de si a suferitu puçinu de plōi pe la inceputu, cu tōte acēstea anulu este bunu si pōte ceva mai bunu de catu celu trecut.

Conclusiunea ce potemu trage din tōte acēstea este cā: dēca noi avemu, dupa cum se dicē, unu anu bunu in recoltele năstre, apoi esportulu se va face mai multu de catu in anii trecuti, cā-ci in fati'a atatoru cereri, pretiulu graneloru năstre se va sui. Dejā se observa pe pietiele Francei si Angliei o tendintia de urcare in privinti'a graneloru, si pōte cā agricultorii nostri se voru potea folosi in acēstu anu. De si din neisband'a altora dar' credemu, cā voru potea inscrie acēstu anu printre cei suridietori esportului nostru.

Sciri diverse.

— (Inaintare). Domnulu colonelu de statu maioru din armat'a austriaca Leonida Popu a fostu numitu comandantu alu brigadei a 15-ea de infanterie.

— (O licitatiune scandalōsa.) La o licitatiune judecatorēasca ce avu locu in 11 l. c. in comun'a Altien'a din apropierea Sibiului siēse realitati, pretiuite cu 172 fl. s'au vendutu cu 60 cr. v. a. Astfelu de licitatiuni scandalōse se mai intempla si in alte parti ale Transilvaniei, ceea-ce probēdia, cā la noi pauperismulu merge crescēndu.

— (Incendiu). In comun'a Vurper din cerculu Nocrichiului au fostu in 13 l. c. unu focu mare, care ajutat de ventu au consumatu edificielele de pe 65 curti, din care 15 sunt romanesce, ēra restulu sasesci.

Daun'a causata se evaluēdia la 100,000 fl. v. a. Asecurati au fostu putini.

— (Polemica intre inspectorulu de scōle Réthi Lajos dela Dev'a si intre unu profesoru magiaru.) Avemu de mai multe luni sub ochii nostri o brosiura scrisa in termini fōrte aspri contra faimosului amicu alu romaniloru Lud. Réthi*) tramisa inadinsu cu scopu de a o publicā si romanesce; o amu datu inse la o parte inadinsu, cā-ci pe catu numai se pōte, ne ferimu de certele domestice ale altor'a. Dara mai decurendu se porni in diariulu „Magyar Ország“ si in fōi'a scolastica magiara**) una alta polomia agera intre acelasi domnu Réthi si intre unu profesoru. Acēsta declara intre altele susu si tare, cā cei 60 de inspectori (revisori) de scōla din Ungari'a si Transilvani'a, n'au fostu

*) Vázluta a devai m. kir. áltani tanítóképzésnél elkövetett visszaéléseknele. Deván. 1876.

**) Néptanítok Lapja.

in stare de a castiga increderea publicului, apoi adage ca intre densii sunt destui oameni lenesi, abusivi, nedemni, mai incolo ca foi'a scolastica, carei i se da subventiune anuala de 10 mii florini, a devenitu organulu unei elice de cativa oameni, caroru li se platesce bine pentru totu ce publica in trena. Subventiunile se dau din tesaurulu statului, prin urmare din sudorea noastra a tuturor. (M. Orsz. Nr. 224)

— (Un'a alta polemia) s'a escatu intre onor. domnu dr. P. Vasiciu in „Biserica si Scol'a" dela Aradu (Nr. 32) si intre auctorulu monografiei scoleloru romanesci din Brasiovu. Amu avea si noi dreptu se refetamu de susu pana josu la acea monografia, in locu inse de a ne aprinde paie in capu, suntemu mai virtosu de parere, ca d. dr. Vasiciu se dea la lumina tote actele oficiale si neoficiale cate le are la mana, relative la acelea scole, era d. parochu Bart. Baiulescu va face bine daca va publica pe cele aflate si inregistrate de d-sa din arhivulu capelei din cetate, adaogendu si pe cele din arhivulu protopopescu dintre anii 1820 si 1865. Numai asia se va restabili adeverulu alteratu astadi preste tota asteptarea. Actele se vorbesca, nu noi. Acei ce au datu sut'a de mii, acei ce dau subventiunile, acei ce si-au pusu sangele vietii lor pentru acelea scole, merita celu puçinu atata, ca descendentiu lor si natiunea intraga se cunosca si in acesta cestiune curatulu adeveru, nu din naratiuni fabuloase, ci din documente.

— (O nihilista fugita cu balonulu.) Din Moscva se scrie acestea:

„Politi'a de aci a urmaritu dilele acestea pe o feta anume Olga Gobieslavscă, care petrecea prin orasiu, fiindu banuita de nihilismu.

Dupa multa cautare, politi'a in fine a descoperitu locuint'a ei, si la 13 ale curentei era se fia arestată.

In acea di s'a veditu ridicandu-se unu balonu dintr'o gradina de aci, in care s'a observatu doi barbati si o femeia. Acesta din urma, dupa cum s'a constatat mai tardiu, nu a fostu alta de catu nihilist'a urmată.

Balonulu a cadiutu pe campu intr'o departare de o ora de orasiu, era urm'a fetei a disparutu cu totulu.

— (Cosciugulu (sieriulu) principelui Louis Napoleon) porta inscriptiunea urmatoare: „Napoleon, Eugène, Louis Jean Joseph, Prince Imperial. Né à Paris, le 16 Mars 1856. Tué par l'ennemie, en Zululand (Afrique Australe), le 1 Iunie 1879. Déposé dans l'église catholique de Sainte Marie de Chislehurst le 12 Juillet 1879. R. I. P.“ — „Times“ publica teztulu inscriptiuniloru de pe cununile ce erau depuse pe cosciugulu printiului. Regin'a scrie: „Souvenir de vive affection, d'estime et de profonds regrets de la part de Victoria Reg.“ Principes'a de Wales in limb'a englesă: „A token of affection and regard for him, who lived the most spotless of lives and died a soldier's death, fighting for our cause in Zululand“. (Unu semnu de afectiune si de stima pentru elu, care a dusu viet'a cea mai nepetata si a avutu mortea unui soldatu, pre candu se lupta pentru caus'a noastra in tier'a Zuliloru.)

Bibliografia romanescă insocita de scurte recensuni.

(Urmare si sine.)

Alte publicatiuni scientifice si literarie romanesci cate ne mai venira in lun'a acesta, se voru anuntia cu alta ocaziune, sau ca se voru coprinde in catalogulu dlui W. Krafft din Sibiu. Aci vomu raspunde inca numai la unele intrebari ce ni se facu despre unele carti esite la lumina mai de inainte.

— „Die Romanen der oesterreichischen Monarchie drei Hefte. Wien. Druck von Carl Gerold und Sohn 1850. Se tiparise sub ingrijirea deputatiunei nationale, care insarcinase pe dn. A. Tr. Laurianu cu redactarea, era spesele tiparirii le portase br. Sina. Patru luni cautaramu dupa unu exemplariu intregu, cerutu de catra unu domnu generalu austriacu, pana ilu aflaramu la o familia romana. Dupa aceea mai deteranu preste trei exemplarie, inse numai din fasciclii 2 et 3, era fasc. 1 nu-ilu mai aflamu nicairi. Acelu fasc. I coprinde, pre langa o scurta excursiune istorica alui Laurianu, acte si documente din a. 1848 incepandu dela protocolulu si juramentulu din Blasiu 15-16-17 Maiu cu primele petitiuni substernute la tronu, pana la manifestulu din 2 Decembre alu imperatului Franciscu-Josifu I si se inchiaie cu protocolulu adunarei nationale a treia, tnute in 16 28 Dec. 1848 la Sibiu, sub presiedenti'a episcopului Andreiu Siaguna, cu secretarii P. Dunca, G. Baritiu, J. Orbonasiu, protop. J. Hanea archid. si pe langa assistenti'a generariulu feldm.-locot. Pfersmann cu secretariulu bellicu Florianu Glantz (insarcinatu a face raportu speciale asupra rezultatelor adunarei). Din norocire, tote acelea acte s'au publicatu pe atunci romanesc si in Foi'a pentru minte, inima si literatura, si cate-va in Gazeta. Dara din pretiosele documente coprinde unele mai mici, din cauza ca intr'aceea pressei nationale i se sucise berigat'a. Acelu fasc. II coprinde totu raporturi bellice si militare, precum:

(Raportulu prefectului Avramu Jancu catra

comand'a generale austriaca si catra comitetu, asupr'a operatiuniloru sale bellice din anii 1848 et 1849.

Alu prefectului Simionu Balintu din aceiasi ani. Alu prefectului Ioanu Ax. Severu din aceiasi epoca.

Despre obsidiunea cetatiei Alb'a-Julii de Dionisie Thalsen, capelanulu garnisonei.

Estrasu din memoriulu fostului generalu de insurgenti Ioanu Czetz, din aceiasi epoca, tiparitu la Hamburg 1850.

Operatiunile bellice din nordulu Transilvaniei (Urban s. a.)

Despre regimentulu I granitariu romanesc 1848. Situatiunea dupa bataia lui Kemény la Abrudu. Liberarea Alb'a-Juliei. Scrisoarea colonelului unguurescu Stein. Frumosulu raportu alu capitanului Gratze catra gubernatorulu generalu br. L. Wohlgemuth.

Raporturile primu-locotenentiloru M. Noacu si A. Manzatu.

Perderile romaniloru din Transilvania in bellulu civile.

Fasc. III coprinde 27 acte, petitiuni catra monarhu si ministeriu, memoriale etc. in afaceri nationale si politice in numele intregi natiuni, cum si eclesiastice si scolastice, din diecesele Versietiu, Aradu, Oradea, Blasiu, unele eclesiastice generali. Pagine 128. Colecitiunea acestora se incepe cu petitiunea din 25 Febr. 1849 si se inchiaie cu 16 Ianuariu 1851.

Acelea trei exemplarie din fasciclii II et III se afla depuse la redactiunea noastra, cu pretiulu de 1 fl. 50 cr. v. a.

Din actele publicate in limb'a germana in fasc. III partea cea mai mare au esitu si romanesc in Magazinulu istoricu tom. VII fasc. I. Vien'a 1850. Aci se afla cele emanate intre 25 Febr. 1849 si 19 Febr. 1850. Doritorii potu ave acelu fasciclu dela W. Krafft in Sibiu numai cu 40 cri v. a. comptantu.

— Ne mai intraba din unele parti, ca ce coprinde carticic'a titulata: Georgie Lazaru si scol'a romana. Bucuresci 1871. Ea coprinde memorialulu istoricu de receptiune alu repaosatului barbatu plinu de merite Petru Poenariu, despre reinvierea scoleloru si a instructiunei in limb'a noastra in Romani'a, prin nemuritoriulu Georgie Lazaru, nascutu din Avrigu (Freck) in Transilvania, studiatu la Vien'a, fostu pana in a. 1816 archidiaconu si profesorulu institutulu de candidati in Sibiu, trecutu in acelasu anu la Bucuresci, fundatoru alu scoleloru nationale dela S. Sava, in mani'a fanariitoru.

Acesta monografia la care se vede alaturatu si portretulu lui Lazaru, se afla totu la W. Krafft cu 40 c. v. a.

— Ca lectura beletristica de distractiune se afla totu la W. Krafft, din traductiunile cunoscute ale dlui B. V. Vermont dela Bucuresci:

— Blondinulu din Namur si pasia dela Buda, dupa Zsokke, 75 cr.

Plutasiulu, naratiune americana, 75 cr.

Othello, novella, 45 cr.

Patimele junelui Werther, 1 fl.

Cu privire la comandezle adresate librariei pentru Dictionariulu unguurescu-romanesc, Magyaromán Szotár, compusu de G. Baritiu, dupa Dictionariulu lui Fogarassy si dupa alu academie magiare, doritorii de a lu ave sunt rogati se arate exactu, daca voiescu se lu aiba legatu cu table tari, in piele, pretiu 3 fl. 50 cr. seu numai inseilat (brochirt), pretiulu 3 fl. v. a.

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 18 Augustu.

Galbiini imperat. de auru	fl.	5.58 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.22 „
Imperialu rusescu	„	9.35 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.10 „
Sovereigns englesi	„	12. — „
Lira turcesca	„	10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	— „

Nr. 2324—1879.

(85) 1—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendu de 52 fl. 50 cr. v. a. din fondatiunea fericitului Ioanu Bobbu odinioara fostu eppu alu Fagarasiulu, care stipendiu s'a usuatu de gimnasistulu Aureliu Popu, din caus'a nelegitimare despre progressulu facutu in anulu scol. elapsu, declaratu de vacante, se escrie concursu pana in 15 Septembrie st. n.

Doritorii de a obtiene acestu stipendiu au de a-si instrua suplicele loru concursuali cu cartea de botezu, cu testimoniale loru scolastice in origine ori copia autentificata, cu testimoniu de paupertate subscrisu de antisti'a comunale si de parochulu respectiv si intaritu cu sigilele acelora, vidimatu si de oficiulu politicu concernente, in orasie si opide de antisti'a opidana.

Cererile concursuali astfelu ajustate voru avea de a le substerne consistoriulu subsemnatu, pre terminulu prefiptu.

Datu in Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 12 Augustu 1879.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Julii si Fagarasiu.

Nr. 2324—1879.

(86) 1—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 50 fl. v. a. usuatu de studentele Emiliu Ciceiu, cu abdicarea acestuia devenindu vacante din fondatiunea fericitului Gavriila Vaida, se escrie concursu pana in 15 Septembrie a. c. st. n.

Fiendu acestu stipendiu familiare si numai in lips'a de atari concurenti se va potu conferi si altor'a ce nu sunt din familia, asia doritorii de a obtiene acestu

stipendiu au de a-si ajusta cererile loru concursuali cu cartea de botezu, si cu genealogi'a familiei lui din care se se pota vedea consanginitatea concurentelui cu fondatorele; testimoniu in origine ori in copia autentificata despre progressulu facutu in studie in anulu scol. elapsu, testimoniu de paupertate subscrisu de antisti'a comunale si de parochulu respectiv intaritu cu sigilele acestor'a si in fine vidimate si de oficiulu politicu.

Astfelu instruite cererile concursuali, le voru asterne pre terminulu prefiptu la subsemnatulu consistoriu.

Datu in Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 12 Augustu 1879.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Julii si Fagarasiu.

Nr. 2324—1879.

(87) 1—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendia de cate 40 fl. v. a. din fundatiunea fericitului fostu odinioara canonicu Constantinu Alutanu, cari stipendia pentru nelegitimare despre progressulu facutu in anulu scol. elapsu declarate de vacante, se escrie concursu pana in 15 Septembrie st. n.

Fiendu aceste stipendia familiare, si numai in lips'a de consangeni se voru da si altora, asia concurentii din familia au de a-si instrua suplicele loru concursuali pre langa cartea de botezu si cu una genealogia carea se documenteie consangeneitatea loru cu piulu fondatore, cu testimoniu scolastec in origine ori in copia autentificata, cu testimoniu de paupertate subscrisu de antisti'a comunale si de parochulu respectiv intarite cu sigilele acestor'a si vidimate de oficiulu politicu.

Astfelu ajustate cererile loru concursuali le voru asterne subsemnatulu consistoriu pre terminulu prefiptu.

Datu in Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 12 Augustu 1879.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Julii si Fagarasiu.

Nr. 2324—1879.

(88) 1—3

Escriere de concursu.

Pentru 4 stipendia de cate 315 fl. v. a. usuate de medicinistii absoluti: Octavianu Blasiu, Aureliu Chisbahu, Ioane Uilacanu si tehniculu Pompeiu Hossu, — pentru 2 stipendia de cate 84 fl. usuate de juristii Ioanu Circa si Vasiliu Turcu; 3 stipendia de cate 63 fl. v. a. usuate de juristulu Georgiu Muresianu, gimnasistii Ioanu Micu si Emiliu Buteanu; tote din fundatiunea repaosatului Dr. de medicina Simeonu Romantia parte devenite curatu vacante, parte declarate de atari pentru nelegitimare despre progressulu facutu in studie in anulu scolasticu espiratu; prin acesta pana in 15 Septembrie st. n. se escrie concursu.

La stipendiele preatinse potu concurge:

1. Numai acei tineri studenti pauperi, cari sunt nascuti in marele principatu Transilvania.
2. Cari au din studie calculi de eminentia si portarea morale buna.
3. Dinpreuna cu auditorii de medicina si drepturi, aceia cari se voru aplica la scientiele reali, precum: tehnica, montanistica si silvanistica.
4. Dintre concurenti voru avea preferintia „ceteris paribus“ cei de origine nobili si consangeni ai piului fondatoru.
5. Dela concurenti se cere, ca testimoniale scolastice alaturande la cererile loru concursuali se le dea in origine ori in copia autentificata, se produca cartea de botezu; er' atestatele de paupertate se fia provideute cu subscrierea antistiei comunali si a parochului respectiv si intarite cu sigilulu comunale si alu parochului, precum si cu subscrierea oficiulu politicu de cercu, er' in cetati si opide cu subscrierea parochului si a antistiei cetatiene ori opidane.

Cererile concursuali astfelu ajustate se le substerne pana in terminulu prefiptu la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Datu in Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 12 Augustu 1879.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Julii si Fagarasiu.

Nr. 2324—1879.

(89) 1—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 400 fl. v. a. si altulu de 100 fl. v. a. ambele din fundatiunea fericitului fostu metropolitanu Alesandru St. Siulutiu, usuate de fratii Aureliu si Flaviu Siulutiu, pentru nelegitimare despre progressulu facutu in studia in anulu scol. elapsu, declarate de vacante, se escrie concursu pana in 15 Septembrie st. n.

Doritorii de a obtiene stipendiulu de 400 fl. v. a. menitu pentru juristi ori medicinisti la ver-o universitate afara din patria (i. e. Transilvania), er' celu de 100 fl. v. a. pentru gimnasisti, au de a-si instrua cererile loru concursuali cu testimoniu de botezu, cu celu scolastec in origine ori in copia autentificata, cu testimoniu de paupertate subscrisu de antisti'a comunale si de parochulu respectiv, intaritu cu sigilele acestora si vidimatu de antisti'a politica, in cetati si opide de antisti'a cetatiana ori opidana.

Cererile concursuali astfelu ajustate voru avea de a le substerne pre terminulu prefiptu capitululu subsemnatu.

Datu in Blasiu din siedinti'a capitulara tienuta la 12 Augustu 1879.

Capitululu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Julii si Fagarasiu.